תלמוד ירושלמי · מפרשים · גליוני השס · נשים

גליוני השס על ירושלמי יבמות

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על ירושלמי יבמות

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-ירושלמי-יבמות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ו 5
פרק ב 5
הלכה יא 5
פרק ג 6
הלכה י 6
פרק ד 6
הלכה ב 6
הלכה יא 6
פרק ו 6
הלכה ה 6
פרק ז 6
הלכה ג 6
פרק ח 7
הלכה א 7
הלכה ב 7
הלכה ג 7
פרק י 8
הלכה ב 8
הלכה ג 8
פרק יא 8
הלכה א 8
הלכה ה 8
פרק יב 9
הלכה ב 9
פרק יג 9
הלכה א 9
פרק טו 10
הלכה ט 10
פרק טז 10

הלכה ג 10
הלכה ד 11

פרק א

הלכה א

ר' יודן בעי כמ"ד הכל מודין בצרה שהוא חייב. והיינו דלא אמרי' דאיהו שליחותא דצרה קעבדה והויא גם הצרה כחלוצה ואין בה רק משום לא יבנה רק דכשיש ב' יבמות רק אחת מהן היא זקוקה ולא השני' ולאותה שחולץ או מייבם אגמ"ל דהיא הית' הזקוקה ולא השני' וע"כ חייב על הצרה כיון דאגמ"ל דלא הית' הצרה זקוקה לייבום מעולם ולא הותר בה איסור אשת אח מעולם א"כ לסברא זאת אם נפלו ב' יבמות וקידש אחד מן השוק את אחת מהן ובא היבם אח"כ וחלץ לה או שבא עלי' דנמצא דהיא הית' הזקוקה והויא לה יבמה לשוק לכן פקעו ממנה קידושין דס"ל דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק [ותיבת "ופקעו" הוא ט"ס וצ"ל "פקעו" בלא וי"ו,] ואם לא חלץ היבם או בעל לאותה שנתקדשה רק חלץ לחברתה או בעל דאגמ"ל דרק חברתה הית' הזקוקה אבל אותה שנתקדשה לא הית' זקוקה כלל ולא הית' יבמה לשוק מעולם וע"כ למפריעה חלו עלי' קידושין ואח"כ מייתי הך דר' שמי לראי' לסברת ר' יודן דאין קידושין תופסין ביבמה לשוק והי' ראוי להיות א"ר שמי א"ר ינאי נמנו שלשים כו' ואך דעיקר מימרא דר' שמי הוא בירושלמי סוטה פ"ב ה"ו ושם שייך ל' "לא כן" דדבריו שם הם קושי' ולא כן א"ר ינאי כו' ע"ש וע"כ הובא הל' הזה גם כאן וכדרך הירושלמי בכל מקום:

א"ר ינאי כו' א"ל ר' יוחנן ולאו מתניתה היא כו' והוה ר' ינאי (כצ"ל) **מקלס לה הזלים כו' בני אל יליזו כו'**. נ"ב כזה ירושלמי ב"ב פ"ט ה"ו:

הלכה ו

את ר"ע כו' ראה את ראב"ע כו'. נ"ב בבבלי כאן הוקדם ראב"ע לר"ע וע' תוס' כתובות ק"ה א' ד"ה דחשיב עש"ה ומה שהביאו שם מהגדת פסח דמקדים ראב"ע לר"ע ע"ע שבת מ' א' למחר נכנס ראב"ע ור"ע והזיעו בו כו':

פרק ב

הלכה יא

לכשיבואו שנים ויאמרו זה הוא שקידש. נ"ב פי' הרי אפשר שיבואו השנים ויאמרו דזהו באמת שקידשה ולכן אין זה אומר כלל נגד החזקה והוא רק בא לברר החזקה וע' ר"ן קידושין שם פ' האומר:

פרק ג

הלכה י

א"ר יוחנן אם אמרה ר' אלעזר מני שמעה ואמרה. נ"ב כזה לקמן פט"ו ה"ה:

פרק ד

הלכה ב

הרי איפשר. נ"ב צ"ל הרי אי אפשר:

במשהו. נ"ב ט"ס וצ"ל כמי שהוא והפי' דכיון דיש חיוב על הראה כגמר ביאה ואחרי ההראה הרי הי' יכול לפרוש מיד ואז הרי הי' מתברר הוודאי חיוב שלו דהי' אז וודאי דהעובר מן האח ולא ממנו דאין אשה מתעברת בהראה וא"כ כיון דאז הי' יכול לעמוד על ווודייו הרי מיד אז נתחייב אשם תלוי וע"כ אף שגמר הביאה אח"כ ונסתלק אפשריות הבירור מ"מ הרי כבר נתחייב ושפיר צריך להביא אשם תלוי וזהו הל' מאחר שהוא יכול להערות ולפרוש ולידע אם ממנו הוא אם מאחר הוא כמי שהוא יכול לעמוד על ווודייו:

הלכה יא

אבא בר ווא פליג על שמואל ברי'. נ"ב פי' בתמי' וצע"ק מבבלי שבת ס"ה ב' דפליג אבוה דשמואל אדשמואל:

מתיב כו' הי' שני גיטין אחד נכתב עכשיו ואחד נכתב לאחר זמן וניתנו שניהן ביום אחד לזו את אוסר ולזו את מתיר. נ"ב מעין דוגמא לקמן פט"ו ה"א מתיבין כו' הגע עצמך שהית' אחת בוכה ואחת שאינה בוכה לזו את אוסר ולזו את מתיר:

פרק ו

הלכה ה

א"ר בא כו' הדא אמרה כהן גדול שקידש אשה בבעילה אינו כבא על הבעולה. נ"ב עמ"ש בביאור הדברים לקמן פי"ג ה"א על הגליון ד"ה אתי' דב"ש כר' לעזר כו':

פרק ז

הלכה ג

ר' אבין בשם ריב"ל ולא דבר הלכה זו כו'. נ"ב ירושלמי פאה פ"ז ה"ה:

שהן שני ספיקות כו' וספק דבריהן להקל נקבות אין מאכילות שהוא ספק אחד וספק מד"ת להחמיר. נ"ב ע' הגי' בפני משה וכזה דקרי לס"ס ספק דבריהן להקל ולספק אחד

ספק ד"ת להחמיר עוד בירושלמי לקמן פט"ז ה"א ובכתובות פ"א ה"א, וע' ירושלמי נדה פ"א ה"א דשם הוזכר עניין ס"ס בל' אחר ע"ש דאמר טומטום כו' ספק ומעת לעת ספק ואין ספק לספק כו' וע"ע ירושלמי תרומות פ"ג ה"א דאמר סתמא והכא טהור שהן שני ספיקות:

פרק ח

הלכה א

ולא מן התרומה שהוא למד מן הלמד. נ"ב עמ"ש על הגליון בירושלמי ערלה פ"ב ה"א ד"ה עד כדון כר"ע:

הלכה ב

אתא עובדא קומי ר' אימי אמר לה אין ברתי דאת שריי' לי' אלא כו' והוה ר' זעירא מקלס לה דו משום מילתא על בררא. נ"ב כזה לקמן פט"ו ה"ד [ונ' דצ"ל כאן אין בריא או דצ"ל לקמן אין בריא וכן תיבת משים דכאן נ' דהוא ט"ס וצ"ל מקים כדלקמן] וע' ירושלמי קידושין פ"ג הי"ב חד גיור אתא לגבי ר' יוסא כו' חזר ואתא לגבי ר' יודה א"ל שרי אלא הוי ידע כו' עש"ה:

הלכה ג

ואייתינה כיי דמר ר' לוי כו' עד שלא לפרסם את החטאים. נ"ב ירושלמי סוטה פ"ח ה"ט ומ"ש הפני משה דאף דעולה ג"כ באה על הרהור הלב מ"מ אינו זנות כחטא במעשה הנה מ"ש דעולה באה על הרהור הלב זהו רק שיטת הירושלמי שלהי יומא אבל שיטת בבלי יומא דבא על עשה ועל ל"ת שניתק לעשה ומה שאין עונה גנות אף דבאה על הרהור י"ל עוד משום דהרהור עביר' הוא מדברים שאין אדם ניצול בכל יום וזה יתכן גם לבבלי דמכפר אעשה דגם בעשה אי' בפ"ק דזבחים דאין לך אדם מישראל שאינו מחויב עשה [ול"ת שניתק לעשה נמי כיון דניתק לעשה לה רק מדריגת עשה וכמ"ש בחידושי] ובפשיטות ג"כ אין קושי' ממה דעולה באה על הרהור כו' דעולה באה נדבה ואפי' לא הי' לו חטא של הרהור ג"כ יכול לנדב עולה והיא נדבה גרידא אלא שמכפרת ג"כ וע"כ אין בה היכיר גנות ומשא"כ חטאת דאינו בא רק על חטא הרי גנותו ניכר ולא דהי' לעולה וז"פ:

פרק י

הלכה ב

ויהא כן בהורי'. נ"ב כעין ל' זה בירושלמי הוריות פ"ב ה"ה ויהא כן במורים ואולם כאן נ' יותר דצ"ל והוא כן בהוריי' פי' דהוא קושי' דאמאי חשיב הוראת ב"ד לפטור מקרבן אטו אם הב"ד אומרים דבר של מציאות שדבר הוא כן או כן אטו זה הוא בסוג הורי' והרי אין אומרים כאן רק דבר של מציאות שהבעל מת והוא ממש כדמדמינן לי' בבבלי במכלתין צ"ב א' להורו ב"ד ששקעה חמה ולבסוף זרחה דאינו הוראה אלא טעות עש"ה ומשני בשהורו מותר לבא כו' פי' דאין כאן אמירת מציאות רק הוא הוראת דין שמותר לבא על א"א דכיון דמה"ת אין ע"א נאמן והוא עקירת דבר מה"ת דיש להם כח לזה כשיש קצת טעם וכתוס' במכלתין פ"ח א' ד"ה מתוך וא"כ הרי הוא הוראת היתיר שמותר לבא כו' וע"ז פריך ולא עקירת גוף הוא פי' דהיתיר זה אכתי הא אינו הורי' רק עקירת גוף וכמ"ש כבר הפי' בזה בשו"ת בן פורת ח"ב סי' ח' אות ד' עש"ה:

הלכה ג

תמן הוחזקה א"א בפני הכל כו' עד לכשיבואו שנים ויאמרו זהו שקידש. נ"ב לעיל פ"ב הי"א ונ' דתיבות "לכשיבואו שנים כו'" דכאן לא שייכי הכא כלל ונשתרבבו מהך דלעיל פ"ב הנ"ל:

פרק יא

הלכה א

דר' מאיר אומר ג"ש כמקום שבאת. נ"ב ירושלמי לעיל פ"ח ה"ג, שבועות פ"ד ה"ב, פ"ו ה"ב, פ"ח ה"א:

וכר' ישמעאל דר' ישמעאל אמר למידין מק"ו ואין עונשין מק"ו. נ"ב ירושלמי ע"ז פ"ה הי"ב:

הלכה ה

דמר כו' בשם ר' אסי מאחר שאילו ימצאו העדים זוממין אין נהרגין אין ההורג נהרג. נ"ב כצ"ל ומימרא דר' אסי הנ"ל הוזכר בירושלמי סנהדרין פ"ה ה"א איסי אמר כל זמן שאילו (צ"ל שאין תחת שאלו) העדים יכולין להזדמם על אותה עדות אין ההורג נהרג:

פרק יב

הלכה ב

מה מקיימין רבנן לעיני הזקנים פרט לבי"ד הסומא. נ"ב ע' מראה הפנים דלית להו לרבנן דרשא דריש פרקין בישראל לרבות הדיוטות דמדאיצטריך למעט סומין ש"מ דאפי' הדיוטות דסנהדרין צריכין שיהו מנוקין כל מום וכדאמר בבבלי ריש פרקין עכ"ל והלימוד בבבלי מקרא כלך יפה רעיתי ומום אין בך והנה יש לימוד בפירוש על סנהדרין שלא יהו סומין בירושלמי סנהדרין פ"ח ה"ה כשם שאת דורש באביו ובאמו כך את דורש בזקני ב"ד שנא' ויצאו פרט לחיגרים כו' ועינינו לא ראו פרט לסומין מגיד הכתוב כשם שזקני בי"ד שלימין בצדק כך הם צריכין להיות שלימין באיבריהן:

פרק יג

הלכה א

אתי' דב"ש כר' לעזר כו'. נ"ב פי' דלר"א דביאת פנוי' היא ביאת זנות א"כ הוא ג"כ הפקירות וקדישות דזנות והפקירות וקדישות הם סוג אחד וא"כ יש בביאת פנוי' לאו דלא תהי' קדישה וע"כ לא תיקנו חכמים מיאון לנשואה דהו"ל עקירת דאוריתא בקו"ע דנמצאת פנוי' למפרע ועבר בביאותיו למפרע משום לא תהי' קדישה והביאה הרי היא מעשה ונעשית מעשה איסור למפרע והו"ל קו"ע וע"כ הדא אמרה דאפי' עברה ומיאנה כו' אין מיאוני' מיאונין דכיון דבקו"ע אין להם כח לעקור א"כ לא הי' להם כח אפי' על דיעבד לומר דמיאונה מיאון כיון דהיא עקירת דאוריתא בקו"ע ומכאן ראי' למה שדן בטורי אבן אי מותר לאיתשולי אקרבן שנשחט בעזרה דע"י השאלה אגמ"ל דהי' חולין ועבר אשחיטת חב"ע די"ל דחולין ממילא הויין וכש"ס זבחים ע"ז א' ולהנ"ל רק בפדיון דנעשה חולין רק מכאן ולהבא הוא דאמר בזבחים שם דחולין ממילא הויין ומשא"כ בשאלה דנעקר למפרע לא חשיב ממילא רק דעשה למפרע מעשה שחיטת חב"ע בעביר' בקו"ע וכמו במיאון דכאן דעוקר למפרע וחשבי' להביאה למפרע עבירה בקו"ע ועקירת דאורייתא דאילו הי' נחשב ממילא לא הי' נחשב עקיר' דמה"ט שוא"ת לאו מיעקר היא כיון דהאדם רק יושב ובטל והדאוריתא ממילא מיעקר וכרש"י יבמות צ' א' ד"ה שב ואל תעשה עש"ה הרי דמה שהוא ממילא לא הוי עקיר' וא"כ מדחשבי' לי' כאן לעקיר' על כרחך דלא נחשב ממילא רק שנעשה למפרע מעשה איסור בידים ודו"ק] וע' ירושלמי לעיל פ"ו ה"ה תני ר' לעזר אומר אף הפנוי הבא על הפנוי' שלא לשם אישות הרי זו בעילת זנות א"ר בא בר ממל הדא אמרה כהן גדול שקידש אשה בבעילה אינו כבא

על הבעולה עכ"ל הירושלמי והכוונה ג"כ כנ"ל דלר"א הנ"ל הו"ל ביאת פנוי' לאו דלא תהי' קדישה וא"כ מדמותר מה"ת לקדש בביאה על כרחך דתחלת ביאה קונה דאי סוף ביאה הא עבר בהיראה אלאו דלא תהי' קדישה דלעניין חייבי לאוין הראה כגמר ביאה וכיון דתחלת ביאה קונה מותר גם לכ"ג לקדש בביאה דרק אי סוף ביאה קונה אסור לו לקדש בביאה דבסוף ביאה כבר היא בעולה ע"י ההראה ומשא"כ אי תחלת ביאה מיד קונה הרי אינו בא על הבעולה ע' בבלי קידושין יו"ד א' וזהו הדא אמרה כהן גדול כו' ודו"ק [ומה שמתבאר מירושלמי דכאן דמה שנעשה מעשה עביר' למפרע חשיב ג"כ עקיר' בקו"ע מובן ג"כ ל' התוס' ביצה ח' א' ד"ה א"ר יהודה כו' מש"ש ובירושלמי מפרש דהכא [הא דאסר שם לכסות באפר שהוסק ביו"ט] מיירי בשלא שחט אבל שחט שרי אע"ג שהוסק ביו"ט שלא לעקור מצות כיסוי עכ"ל ואינו מובן ל' שלא לעקור דהול"ל שלא לבטל כו' אך כוונתם דבשוחט ואין יכול לכסות חשיב בהשחיטה מבטל בידים מצות כיסוי כיון דאם לא ישחוט אין מצות כיסוי, ע"כ הו"ל בהשחיטה שגורם מצות כיסוי ואין יכול לקיימה מבטל מצות כיסוי בידים במעשה השחיטה וע"כ אם שחט א"א לחכמים לומר שלא יכסה משום איסור טלטול האפר דנמצא דהית' השחיטה למפרע עביר' בקו"ע ועקיר' שביטל בה במעשה מצות כיסוי וע"ז אין לחכמים כח דמה שיש להם כח על שוא"ת היינו משום דשוא"ת לאו מיעקר הוא וכרש"י יבמות הנ"ל אבל על עקירה אין להם כח וזהו שכתבו הל' שלא לעקור כו' ודו"ק]:

פרק טו

הלכה ט

מספר. נ"ב ט"ס וצ"ל מפסד:

פרק טז

הלכה ג

ואיתצידון כלהון מן בידו. נ"ב פי' שניצודו מהצייד שליח המלך והצייד נקרא בידו וכמוהו בירושלמי שביעית פ"ט ה"א חמא חד צייד צייד ציפרין כו' אמר צפור מבלעדי שמיא לא יבדא פי' שאינו ניצוד וכך כאן "בידו" היינו צייד ובירושלמי סוטה פ"ט ה"ג הגי' בידא והוא יותר נכון:

הלכה ד

אם הים גליני. נ"ב ע' ירושלמי עירובין פ"ד ה"א אם הי' הים גלני ע"ש דשם הפי' שהים משליך גלים וע"כ נ' דצ"ל כאן אם לא הי' הים גליני והביט כו' לאפוקי דאם הי' גליני היינו משליח גלים אין משיאין את אשתו דאימור גלי אשפלי ע' בבלי כאן: